

ТЕМА 5. РЕГІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

- 1. Постбіполярність та нові підходи в організації міжнародних зв'язків.*
- 2. Регіональний комплекс безпеки.*
- 3. Регіональні системи колективної безпеки.*
- 4. Безпекова ситуація у Східній Європі.*
- 5. Роль України у системі безпеки Східної Європи.*
- 6. Система безпеки в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (АТР).*
- 7. Система безпеки в Латинській Америці.*
- 8. Система безпеки на Близькому Сході.*

Питання для обговорення

1. У чому полягає сутність постбіполярності?
2. Які основні риси сучасної міжнародної системи безпеки?
3. Чим відрізняється біполярна система від сучасної поліцентричної?
4. Які фактори сприяли трансформації міжнародного порядку після «холодної війни»?
5. У чому проявляється глобальна безпекова криза?
6. Як війна в Україні вплинула на глобальну безпеку?
7. Що таке регіоналізація у міжнародних відносинах?
8. Яке співвідношення глобалізації та регіоналізації?
9. Які функції виконують регіональні організації?
10. Чому ООН не завжди ефективна у вирішенні конфліктів?
11. Які нові типи загроз виникли у ХХІ столітті?
12. Що таке гібридні загрози?
13. Як кіберзагрози впливають на безпеку держав?
14. У чому полягає роль держави у глобалізованому світі?
15. Що таке публічна дипломатія?
16. Як змінюється роль недержавних акторів?
17. Що таке регіональний комплекс безпеки?
18. Які компоненти включає регіональна безпека?
19. Яку роль відіграє ЄС у безпеці Європи?
20. У чому суть стратегічної автономії ЄС?
21. Як взаємодіють ЄС і НАТО?
22. Що таке сек'юритизація?
23. Які сфери підлягають сек'юритизації?
24. Як міграція стала безпековим питанням?
25. Які виклики спричинила міграційна криза?
26. Що таке енергетична безпека?
27. Як ЄС диверсифікує енергоресурси?
28. Яку роль відіграє клімат у безпеці?

29. Що таке «зелена» економіка?
30. Які принципи колективної безпеки?
31. Яка роль ООН у системі безпеки?
32. Чим відрізняються регіональні угоди від органів?
33. Які приклади регіональних систем безпеки?
34. У чому полягає роль Ради Безпеки ООН?
35. Що таке примусові заходи?
36. Які загрози існують у Східній Європі?
37. Яка роль НАТО у регіоні?
38. Як трансформувалася безпека після 2022 року?
39. Які виклики створює екологічна безпека?
40. Як забезпечити ефективну міжнародну співпрацю?

Ситуаційні завдання

Ситуація 1. Ескалація конфлікту у Східній Європі

Уявіть ситуацію, коли в одній із держав Східної Європи виникає збройний конфлікт, що має ознаки міжнародного: відбувається втручання зовнішніх акторів, порушується територіальна цілісність, фіксуються гібридні загрози (кібератаки, інформаційні операції, дестабілізація економіки). Сусідні країни висловлюють занепокоєння щодо поширення конфлікту.

Завдання:

Проаналізуйте можливі дії міжнародних організацій (ООН, НАТО, ЄС).

Визначте інструменти стримування конфлікту.

Оцініть ризики ескалації до ширшої війни.

Ситуація 2. Масштабна кібератака на критичну інфраструктуру

Держава стикається з масованою кібератакою на енергетичну систему: відключення електроенергії, збої у транспорті та зв'язку, паніка серед населення. Є підозра, що атака має зовнішнє походження.

Завдання:

Визначте першочергові дії уряду.

Запропонуйте механізми міжнародної співпраці.

Оцініть роль кібербезпеки у сучасній системі безпеки.

Ситуація 3. Міграційна криза в країнах Європи

Через військовий конфлікт у сусідньому регіоні до країн Європи масово прибувають біженці. Соціальні системи перевантажені, зростає напруга в суспільстві, політичні сили використовують ситуацію для маніпуляцій.

Завдання:

Проаналізуйте ризики для внутрішньої безпеки.

Запропонуйте баланс між гуманітарною допомогою та безпекою.
Оцініть роль ЄС у врегулюванні кризи.

Ситуація 4. Енергетична залежність та загроза безпеці

Країна значною мірою залежить від імпорту енергоресурсів з однієї держави. Через політичний конфлікт постачання скорочується, що спричиняє економічну кризу та соціальну нестабільність.

Завдання:

Розробіть стратегію енергетичної безпеки.
Визначте коротко- і довгострокові рішення.
Оцініть роль диверсифікації ресурсів.

Ситуація 5. Інформаційна війна та дестабілізація

У країні активно поширюється дезінформація через соціальні мережі та медіа: дискредитація влади, розпалювання конфліктів, підрив довіри до інституцій.

Завдання:

Визначте інструменти протидії інформаційним загрозам.
Проаналізуйте роль держави та громадянського суспільства.
Запропонуйте заходи інформаційної безпеки.

Ситуація 6. Кліматична катастрофа та безпека

Унаслідок кліматичних змін у регіоні відбувається масштабна повінь, яка знищує інфраструктуру, спричиняє міграцію населення та економічні втрати.

Завдання:

Оцініть вплив клімату на безпеку.
Запропонуйте механізми міжнародної допомоги.
Визначте заходи для підвищення стійкості держави.

Ситуація 7. Територіальний спір між державами

Дві сусідні держави мають тривалий територіальний конфлікт, що періодично загострюється. Обидві сторони нарощують військову присутність.

Завдання:

Запропонуйте механізми мирного врегулювання.
Оцініть роль міжнародного права.
Визначте можливість залучення посередників.

Ситуація 8. Роль України у регіональній безпеці

Розгляньте ситуацію, в якій Україна виступає ключовим елементом безпеки Східної Європи в умовах триваючої агресії та міжнародної підтримки.

Завдання:

Проаналізуйте геополітичне значення України.
Визначте її роль у європейській безпековій архітектурі.
Оцініть перспективи інтеграції у безпекові структури.

Ситуація 9. Запровадження міжнародних санкцій

Міжнародна спільнота вводить санкції проти держави-агресора. Це впливає як на економіку цієї держави, так і на глобальні ринки.

Завдання:

Проаналізуйте ефективність санкцій.
Визначте їх вплив на міжнародну безпеку.
Оцініть можливі побічні наслідки.

Ситуація 10. Реформування системи безпеки Європи

У зв'язку з новими загрозами постає питання реформування системи безпеки Європи: посилення оборонної політики, створення нових механізмів реагування.

Завдання:

Запропонуйте модель модернізації безпекової системи.
Оцініть співвідношення ролей ЄС і НАТО.
Визначте ключові пріоритети безпекової політики.

Теми для доповідей та рефератів

1. Постбіполярна трансформація міжнародної системи
2. Регіональні комплекси безпеки: теорія і практика
3. Роль ЄС у сучасній системі міжнародної безпеки
4. НАТО як інструмент колективної оборони
5. Гібридні загрози у XXI столітті
6. Міграція як фактор безпеки
7. Енергетична безпека Європи
8. Вплив кліматичних змін на міжнародну безпеку
9. Система колективної безпеки ООН
10. Безпекова ситуація у Східній Європі

Тести**1. Постбіполярний світ характеризується:**

- А) стабільністю
- Б) двополярністю
- В) фрагментацією

- Г) ізоляцією
- Д) централізацією

2. Головна риса сучасної системи:

- А) однополярність
- Б) поліцентричність
- В) ізоляція
- Г) локалізація
- Д) стабільність

3. Глобалізація означає:

- А) ізоляцію
- Б) взаємозалежність
- В) автономію
- Г) локалізацію
- Д) незалежність

4. Регіоналізація – це:

- А) централізація
- Б) посилення ролі регіонів
- В) ізоляція
- Г) глобалізація
- Д) фрагментація

5. Гібридні загрози включають:

- А) тільки військові
- Б) кібер та інформаційні
- В) лише економічні
- Г) лише природні
- Д) лише політичні

6. Який суб'єкт залишається ключовим актором міжнародної системи, незважаючи на глобалізацію?

- А) транснаціональні корпорації
- Б) міжнародні організації
- В) держава
- Г) громадські організації
- Д) регіональні союзи

7. Яку функцію виконує Організація Об'єднаних Націй у системі міжнародної безпеки?

- А) економічну інтеграцію
- Б) регулювання торгівлі
- В) підтримання міжнародного миру та безпеки
- Г) військове стримування
- Д) розвиток інфраструктури

8. Яка основна характеристика Організації Північноатлантичного договору?

- А) економічний союз
- Б) культурне об'єднання
- В) військово-політичний альянс
- Г) екологічна організація
- Д) фінансова інституція

9. Яку роль відіграє Європейський Союз у сучасній системі безпеки?

- А) виключно економічну
- Б) лише політичну
- В) комплексну (економічну, політичну та безпекову)
- Г) військову
- Д) гуманітарну

10. Що означає процес сек'юритизації у міжнародних відносинах?

- А) зменшення загроз
- Б) перехід до економічної політики
- В) перетворення певних проблем на питання безпеки
- Г) військову інтервенцію
- Д) дипломатичне врегулювання

11. Який із наведених прикладів найкраще ілюструє кіберзагрозу?

- А) військовий конфлікт
- Б) кібератака на державні системи
- В) економічна криза
- Г) міграція
- Д) зміна клімату

12. Що є ключовим елементом енергетичної безпеки держави?

- А) збільшення експорту
- Б) диверсифікація джерел енергії
- В) скорочення виробництва
- Г) зменшення споживання
- Д) розвиток туризму

13. Чому міграція розглядається як безпекове питання?

- А) через культурні відмінності
- Б) через економічну вигоду
- В) через потенційні ризики соціальної напруги
- Г) через кліматичні зміни
- Д) через розвиток торгівлі

14. Яка складова безпеки пов'язана із захистом довкілля?

- А) військова
- Б) економічна

- В) екологічна
- Г) політична
- Д) інформаційна

15. Що означає поняття «регіональна безпека»?

- А) безпека окремої держави
- Б) безпека глобальної системи
- В) безпека певного географічного регіону
- Г) військовий союз
- Д) економічна інтеграція

16. Який інструмент міжнародної політики використовується для впливу без застосування сили?

- А) військова інтервенція
- Б) санкції
- В) війна
- Г) окупація
- Д) анексія

17. Що таке міжнародний конфлікт?

- А) економічна угода
- Б) протистояння між державами
- В) культурний обмін
- Г) дипломатична зустріч
- Д) інтеграційний процес

18. Як визначається поняття «безпека» у міжнародних відносинах?

- А) наявність ресурсів
- Б) відсутність загроз
- В) розвиток економіки
- Г) політична стабільність
- Д) військова перевага

19. Чому НАТО розширюється у сучасних умовах?

- А) через економічні інтереси
- Б) через культурні зв'язки
- В) через зростання безпекових загроз
- Г) через розвиток науки
- Д) через туризм

20. Яка політика Європейського Союзу спрямована на забезпечення безпеки?

- А) аграрна політика
- Б) транспортна політика
- В) спільна зовнішня та безпекова політика
- Г) освітня політика

Д) соціальна політика

21. Який орган є центральним у системі підтримання миру ООН?

А) Генеральна Асамблея

Б) Рада Безпеки

В) Міжнародний суд

Г) Секретаріат

Д) ЮНІСЕФ

22. Що означає термін «примусові заходи» у міжнародному праві?

А) дипломатичні переговори

Б) санкції та військові дії

В) культурні обміни

Г) економічна допомога

Д) освітні програми

23. Що таке регіональні угоди?

А) внутрішні закони

Б) міжнародні договори між державами регіону

В) рішення ООН

Г) політичні заяви

Д) економічні санкції

24. Що таке регіональні організації?

А) приватні структури

Б) інституційні об'єднання держав

В) громадські організації

Г) економічні компанії

Д) культурні союзи

25. Який процес означає інтеграцію держав у світову систему?

А) ізоляція

Б) глобалізація

В) регіоналізація

Г) фрагментація

Д) локалізація

26. Що є загрозою для держави?

А) стабільність

Б) небезпека

В) розвиток

Г) співпраця

Д) інтеграція

27. Що означає поняття «криза» у безпековому контексті?

А) розвиток

Б) нестабільність

- В) співпраця
- Г) інтеграція
- Д) стабільність

28. Що таке політика безпеки?

- А) культурна діяльність
- Б) управління безпековими процесами
- В) економічна стратегія
- Г) освітня програма
- Д) соціальна політика

29. Що означає стратегія у сфері безпеки?

- А) короткострокове рішення
- Б) довгостроковий план
- В) випадкова дія
- Г) реакція на кризу
- Д) дипломатія

30. Що таке міжнародний альянс?

- А) конфлікт
- Б) союз держав
- В) економічна криза
- Г) культурний обмін
- Д) санкції

31. Що означає війна як явище міжнародних відносин?

- А) співпраця
- Б) збройний конфлікт
- В) дипломатія
- Г) інтеграція
- Д) розвиток

32. Що таке тероризм?

- А) економічна діяльність
- Б) застосування насильства для досягнення політичних цілей
- В) дипломатія
- Г) культурний обмін
- Д) міграція

33. Що таке кіберзлочинність?

- А) економічний злочин
- Б) злочин у цифровому просторі
- В) військовий злочин
- Г) політичний злочин
- Д) соціальний злочин

34. Що означає екологічна безпека?

- А) військова стабільність
- Б) захист довкілля
- В) економічний розвиток
- Г) політична стабільність
- Д) інформаційна безпека

35. Що таке інфраструктура у безпековому контексті?

- А) культура
- Б) система об'єктів і мереж
- В) економіка
- Г) політика
- Д) освіта

36. Який регіон включає Україну?

- А) Південна Америка
- Б) Східна Європа
- В) Азія
- Г) Африка
- Д) Океанія

37. Що означає АТР (Азійсько-Тихоокеанський регіон)?

- А) політичний союз
- Б) географічний регіон
- В) економічна організація
- Г) військовий блок
- Д) культурний простір

38. Який регіон характеризується високим рівнем конфліктності?

- А) Західна Європа
- Б) Близький Схід
- В) Північна Америка
- Г) Австралія
- Д) Антарктида

39. Що означає поняття «регіональна система безпеки»?

- А) система однієї держави
- Б) система взаємодії держав регіону
- В) глобальна система
- Г) економічний союз
- Д) військова стратегія

40. Яка роль України у сучасній системі безпеки Східної Європи?

- А) пасивна
- Б) нейтральна
- В) ключова

Г) економічна
Д) другорядна